

bearers of evaluation. Using of some oblique translation techniques shows the change of expression of some components of the structure of evaluation. Generalization, modulation and replacing the image in the source text with a target language image retain the structure of evaluation. Indirect ways of expressing of object or predicate of evaluation are changed by direct when metaphors are indirectly translated by means of explication. The destruction of the character of evaluation is compensated in the context.

Key words: political discourse, metaphoric and allusive axiologems, translation, evaluation.

Стаття надійшла до редакції 09.02.2013 р.

Прийнято до друку 30.05.2013 р.

Рецензент – к. філол. н. Лобода Ю. А.

УДК 811.111'373.611'24

О. Л. Клименко

СЕМАНТИКА ІНТЕРНАЦІОНАЛЬНИХ АФІКСІВ У СКЛАДІ АНГЛОМОВНИХ ІННОВАЦІЙ

В останнє десятиліття спостерігається тенденція зростання питомої ваги афіксальних неологізмів. За підрахунками вчених майже 31% нових одиниць, які з'явилися в англійській мові наприкінці ХХ – початку ХХІ століття внаслідок словотворчих процесів, було створено шляхом афіксації. Більше половини афіксальних новотворів було створено за допомогою нових (за формою або за змістом) дериваційних елементів [1; 2].

Зазначимо, що майже всі нові префікси і значна частина суфіксів мають інтернаціональний характер, оскільки більшість таких елементів грецького походження і в інших мовах мали досить довгу історію функціонування у складі термінології, а нові значення швидко розповсюджувалися у зв'язку з запозиченням або частковим копіюванням (калькуванням) неологізмів, які були створені в різних мовах. Об'єктом даного дослідження є семантична еволюція інтернаціональних афіксів у складі англомовних інновацій. Ми ставимо за мету виявлення особливостей функціонування найбільш продуктивних інтернаціональних афіксів та дослідження механізму модифікації їх значення при утворенні неологізмів англійської мови.

Зауважимо, що поняття «інтернаціональний афікс» часто перехреснується з поняттям «іншомовний афікс», яким слід вважати словотворчу морфему, що виділилася зі складу словоформи запозиченого слова і має словотворче значення. Для позначення словотворчих елементів, що утворилися на базі запозичених лексичних одиниць в

різних мовах, вчені-лінгвісти пропонують вживати терміни «інтернаціональний афікс» [1; 2]. Яскравими зразками інтернаціональних афіксів є словотворчі елементи, що були виділені зі складу лексичних одиниць, запозичених з давньогрецької та латинської мов. Деякі з них в результаті функціонування в мові-реципієнті набули нових значень. Інтернаціональні афікси, які виступають в нових «семантичних ролях» в сучасній англійській мові будуть розглянуті в даній статті.

Інтернаціональний суфікс **-ism** утворював в англійській мові похідні для позначення «доктрини, теорії, вчення» (*entryism, foodism, nimbyism, ramboism, short-termism*). В останні десятиліття він досить активно реалізує новий семантико-словотворчий варіант, утворюючи іменники, які позначають «дискримінацію, спрямовану на певну категорію людей» (*ableism, ageism, fattyism, handicappism, heightism, heterosexism, geneism, racism, sexism, smokeism*). Останнім часом новотворення з суфіксом **-ism** позначають також «мову народу, нації, країни» (*jihadism, Islamism, anti-Americanism*), «приналежність або схожість з кимось або чимось» (*clintonism, warlordism, entrepreneurialism, multiculturalism*).

Інтернаціональний суфікс **-ist**, відповідно, також набув нового значення і може створювати похідні, пов'язані як з дискримінацією певної категорії людей (*agiest, disableist, fattist, sexist*), так і з позначенням участі людей у певних політичних рухах чи організаціях (*collectivist, jihadist, triumphalist*). Цей афікс приєднується до основ іменників і прикметників та характеризується наявністю агентивного значення, тобто позначає діючу особу (*biotechnologist, glossologist, horticulturist, technologist*) та кваліфікативного значення, позначаючи послідовника теорій, поглядів (*Wahhabist, paradigmaticist, triumphalist, Islamist, collectivist, jihadist, hedonimetrist, Islamofacist, globalist, Maoist, rejectionist, Sadrist*). Слід зазначити, що суфікси **-ism** та **-ist** вживаються у наш час з пейоративним відтінком в окремих новоутвореннях. Іронічний ефект досягається завдяки додаванню цих суфіксів до слів, які відбивають побутово-буденні поняття чи приєднуються до сумнозвісних прізвищ, наприклад: *heightism, adultism, parachutist, electoralism*.

Інтернаціональний префікс **mega-** походить від грецького слова *megas* (первинне значення «мільйон») і функціонував у складі наукової термінології (*megadalton, megaflops, megawatt thruster*). Але в останні десятиріччя він став широко вживатися в загальнолітературній і навіть у розмовній мові в новому значенні «дуже великий, гігантський», вступаючи в сполучення з германськими та романськими основами для утворення похідних «нетехнічного характеру». Частіше цей префікс утворює похідні-іменники (*mega-airline, mega-attraction, mega-bank, megabid, megabookstore, megabrain, megabrand, megabucks, megabudget, megacarrier, megacelebrity, megacity, mega-competition, megaconcert, megachurch, megadealer, megaego, mega-earthquake, megaempire, megafarm, megahit, megahotel, mega-landlord, megalobbyist, megaloss,*

megamacho, megamerger, megamess, megamogul, megaeseller, megastardom, mega-theme-park, megatrial, megaunion), рідше прикметники (*megahyped, megamotivated, megarich, megasuccessful, megatrendy, megaviolent*). Можна спостерігати і випадки похідних з цим префіксом, які демонструють і чисто нумеристичне підвищення значення елемента **mega-** у порівнянні з етимомом. У багатьох випадках даний префікс виконує рекламно-гіперболічну функцію (*megavitamins, megabucks, megameals*).

Створення рекламних «мегаслів» продовжується і сьогодні. Елемент **mega-** існує і в формі повнозначного слова – прикметника в значенні «надзвичайно великий, надзвичайно потужний», про що свідчить виникнення неологізму *megathon* [2, с. 170]. Таке функціонування демонструє явище «біфункціональності» інтернаціональних елементів, які є за походженням грецькими словами (коренями), що є досить поширеним явищем для англійської мови. Воно охоплює не тільки словотворчі елементи у стадії формування, але й одиниці, які вже довгий час виконують роль афіксів.

Інтернаціональний префікс **hyper-** походить від грецького слова *hyper* (первісне значення «вище, більше»), а останнім часом надає дериватам значення «занадто, дуже; дуже великий» і часто створює гіперболічний ефект (*hyperaggressive, hypercompetitive, hyper-conscientious, hyperconnected, hyperdemocratic, hyperdrive, hyperspace*). Новий семантичний варіант префіксу **hyper-** бере участь у створенні як похідних іменників (*hypercar, hypercommercialisation, hyperfiction, hyper-energy, hypergrowth, hyperinflation, hyperintelligence, hypermarket, hyperpartisanship, hyperpower*), так і прикметників (*hyper-masculine, hypermobile, hyperpaced, hyper-realistic, hyperspectral, hyper-urbane*). Слід відзначити, що префікс **hyper-** може нести не тільки позитивне, але й негативне значення і, можна зауважити, що протягом часу воно починає превалювати, наприклад: *hyper-commercialization, hyperinflation, hyper-competitive, hyper-masculine*.

Інтернаціональний префікс **eco-** (скорочення слів *ecology, ecological*) почав з'являтися у складі англомовної наукової термінології для позначення «сукупності організмів, які вивчаються екологією». В останні десятиріччя у зв'язку зі зростанням екологічної свідомості людства в загальнолітературній мові став розповсюдженим новий семантичний варіант цього префіксу, який позначає «різні зв'язки з навколишнім середовищем, екологічну політику». Слід зауважити, що префікс **eco-** бере участь у створенні практично тільки іменників (*eco-alarmist, eco-alignment, eco-bandwaggon, eco-city, eco-footprint, eco-freak, eco-fringe, eco-guerrilla, eco-imperialism, ecologism, ecogloasnost, eco-labelling, eco-mania, eco-menu, eco-park, eco-polis, eco-refugee, eco-resort, eco-saboteur, eco-shopping, eco-socialism, ecosystems, eco-sound, eco-speak, ecotage, ecotastrophe, eco-theologian, eco-terrorism, eco-threat*,

ecotoxicology, eco-tourists, eco-travel, eco-vigilante, eco-warriors) та інколи прикметників (*eco-aware, eco-conscious, eco-friendly, eco-radical, eco-tech*).

Інтернаціональний префікс **bio-**, що походить від грецького слова *bios* (первісне значення «життя, живі організми»), останнім часом фактично здобув нового значення «натуральний, біологічний» (*biohome, bioyoghurt, bioceramics, biodiesel, biofanatic, biofuel, biogas, bioglass, biohouse, biomaterial, biopolymer, biopirate, biosurgery*). Крім того, виділилися його нові семантичні варіанти – «біотехнологія; пов'язаний з біотехнологією» (*biocomputer, biodemocracy, bioeconomy, bioethics, bioflight, biohacker, bioimperialism, bioindustry, bioinformatics, biomanufacturing, bioprospecting, biopreneur, bioremediation, biorobot, biosteel, biotech, biotechnology, bioterrorism, biowar*). Префікс **bio-** бере участь у створенні переважно іменників (*biodiversity, biocontainment, bioethics, biofundamentalist, bioinformation, bioinformatics, biomarkers, biomimetics, bionomics, bioprospecting, bioregionalism, bioremediation, biosafety, biosecurity, biosimulation, biosoftware, biotherm,*) та рідше прикметників (*biodegradable, bio-friendly, bioelectric, biohacking, biohazard, biomedical, biotech*).

Інтернаціональний префікс **nano-** був запозичений з грецької мови опосередковано через латинську (первісне етимологічне значення «карлик»). У творах наукової фантастики він набув нового значення «мікроскопічних розмірів», яке останнім часом стало широко поширеним у зв'язку зі створенням машин, приладів, машин, інструментів, речей мікроскопічних розмірів (*nano-assembler, nano-bacteria, nano-computer, nano-electronics, nanofabrication, nano-inch, nano-machine, nanobot (nanorobot), nanonugget, nano-particle, nanosat, nano-scale, nanosecond, nano-size, nanotechnology, nano-tube*). Науковці зауважують, що наприкінці 2000 року близько 43 сайтів в Інтернеті було присвячено «нанотехнологіям», виділяється, навіть, окрема галузь «наномедицина» (*nanomedicine*), яку останнім часом називають також «нанобіотехнологією» (*nanobiotechnology*), а XXI століття – «нановіком» (*nanooage*) [2, с. 168].

Інтернаціональний префікс **giga-**, етимомом якого служить грецьке слово *gigas* (первісне значення «мільярд»), функціонував довгий час у мові науки (математиці, фізиці) для утворення слів, що означають «великі числа та величини». У складі комп'ютерних термінів семантика даного елемента трансформувалася у бік узагальнення та абстрагізації (*gigadisk, gigaflop, gigachip*). Саме в цьому широкому, абстрактному значенні «надзвичайно великий, потужний» даний елемент і перейшов з вузькоспеціальної мовної системи до загально мовної (*gigabucks, gigaburger, gigachip, gigalinks, gigapeople, gigastore, gigaworld*).

Інтернаціональний префікс **info-**, запозичений з латинської мови опосередковано через французьку, мав первинне значення «зображувати, розповідати». В англійській мові сформувався новий семантичний варіант цього словотворчого елемента, який підкреслює релевантність об'єктів номінації до інформаційної техніки і надає похідним стандартне,

типізоване, узагальнене значення «той, що має відношення до інформаційної техніки» (*info-age, infonaut, info-bahn, info-heist, infoglut, infomediary, infomercial, infomonger, infopreneur, infoevolution, infostructure, infotainment, infotech, infoworld*).

Інтернаціональний префікс **techno-** має у сучасній англійській мові два семантичних варіанти. За його участю створюються неологізми, які мають значення «пов'язаний з сучасною, особливо комп'ютерною технікою» (*technodemocracy, technofreak, technogeek, technoguru, techno-illiterate, techno-journalist, technoliteracy, techno-Luddite, technomanager, technomedia, techno-myth, technonerd, technopreneur, technorealism, technostress, technostrike, technothriller, technotycoon, technoutipia, tecnoyuppie, technoworld*). Окрім, головного значення, цей елемент має ще один семантичний варіант – «пов'язаний з музичним стилем «техно». Таку назву отримав напрямок у сучасній популярній музиці, оснований на використанні синтезаторів та різних «технічних» ефектів при виконанні музичних творів (*technofunk, technopop, technorap, technorock, technotourist, technotourism*).

Інтернаціональний префікс **cyber-** походить від грецького слова *kubernetes* (первісне значення «керуючий, спрямовуючий») і до 90-х років функціонував в англійській мові лише у складі невеликої кількості слів вузькоспеціального характеру в значенні «пов'язаний із комп'ютерною та іншою інформаційною технікою». Інновації з цим елементом стали особливо популярними після створення міжнародної комп'ютерної мережі Інтернет. Саме «світ» Інтернету почали називати кіберпростором – *cyberspace*, а сучасний етап науково-технічного прогресу – *cyberage*. Останнім часом елемент *cyber-* частіше всього вживається в новому більш вузькому значенні «пов'язаний з Інтернетом, здійснюваний через міжнародну інформаційну комп'ютерну мережу» (*cyberaddress, cyberattack, cyberbanking, cyber-broking, cyberbuff, cyberbusiness, cybercash, cybercasino, cybercast, cyberchurch, cybercitizen, cyberclinic, cybergafe, cybercollege, cybercommerce, cybercommuter, cybercurrency, cyber-czar, cyberdating, cyberdemocracy, cyberdoctor, cybereducation, cyber-entrepreneur, cyberfuture, cyberhead, cyberhippy, cyberintellectual, cyberinvesting, cybergeneration, cyber-guru, cyberize, cyberlag, cybermogul, cyberpirate, cyberplague, cybersale, cyberserf, cyberservant, cybersickness, cyberstalking, cyber-terms, cyberville*).

Таким чином, за результатами проведеного дослідження можна виділити кілька типових процесів семантичної еволюції інтернаціональних афіксів при формуванні англомовних інновацій:

- а) звуження та спеціалізація значення (*bio-, eco-, cyber-, info-, techno-*)
- б) перенос значення (*-ism, -ist, giga-, mega-, hyper-, nano-*).

Список використаної літератури

1. Єнікєєва С. М. Системність і розвиток словотвору сучасної англійської мови : Монографія / С. М. Єнікєєва. – Запоріжжя : ЗНУ, 2006.

– 303 с. 2. **Зацний Ю. А.** Сучасний англомовний світ і збагачення словникового складу / Ю. А. Зацний. – Львів : ПАІС, 2007. – 228 с.

Клименко О. Л. Семантика інтернаціональних афіксів у складі англомовних інновацій

В статті розглядаються особливості функціонування інтернаціональних афіксів у складі англомовних інновацій, досліджуються семантичні процеси та модифікації їх значення при утворенні неологізмів англійської мови. Аналіз продуктивних інтернаціональних афіксів латинського та давньогрецького походження показав, що в сучасній англійській мові вони утворюють нові семантичні варіанти внаслідок семантичних процесів звуження (спеціалізації) та переносу значення.

Ключові слова: інтернаціональний афікс, суфікс, префікс, інновація.

Клименко О. Л. Семантика интернациональных аффиксов в англоязычных инновациях

В статье рассматриваются особенности функционирования интернациональных аффиксов в составе англоязычных инноваций, изучаются семантические модификации их значения при образовании неологизмов английского языка. Анализ продуктивных интернациональных аффиксов латинского и древнегреческого происхождения показал, что в современном английском языке они образуют новые семантические варианты в результате семантических процессов сужения (специализации) и переноса значения.

Ключевые слова: интернациональный афикс, суфикс, префикс, инновация.

Klymenko O. L. Semantic Evolution of International Affixes in New-Created English Words

The article focuses on functioning of international affixes as new word-building elements and their semantic evolution in Modern English. It reveals the activity of certain word-formation types and mechanisms, which led to the formation of new productive derivation elements on the basis of Latin and Greek words. It determines the ways of formation of international affixes, the mechanisms and types of their semantic development and functional change, studies the semantic peculiarities of productive international affixes in Modern English. The productive international affixes of Latin and Greek origin and their role in formation of English neologisms are analyzed. Special attention is paid to semantic evolution and types of semantic modifications of meaning of productive international affixes in new-created English words. According to our research results many international affixes, which had been primarily formed on the basis of Latin and Greek words, then became productive word-building terminological elements and nowadays have new semantic variants in

Standard and Colloquial English. The main mechanisms and types of semantic evolution of international affixes in Modern English are narrowing (specialization) and transference of meaning.

Key words: international affix, suffix, prefix, innovation, neologism.

Стаття надійшла до редакції 12.02.2013 р.

Прийнято до друку 30.05.2013 р.

Рецензент – д. філол. н., доц. Єнікєєва С. М.

УДК 811.111:81'371

М. В. Котов

КОНСТРУЮВАННЯ СМISЛУ ПРИ РЕАЛІЗАЦІЇ НАСТАНОВИ «НАВЧАННЯ» У МІЖКУЛЬТУРНОМУ ДИСКУРСІ

Серед комплексу проблем, що пов'язані із феноменом міжкультурної комунікації, актуальними через свою малодослідженість залишаються процеси конструювання смислу у ситуації спілкування представників різних культур. Мета цього дослідження полягає у з'ясуванні особливостей вибудови та інтерналізації смислу у контексті міжкультурного спілкування, яке відбувається англійською мовою між представниками різних культур у специфічній ситуації – при реалізації настанови «навчання».

За І. Кечкешем, у ситуації міжкультурного спілкування смисл вибудовується через функціонування підсистем «конструювання» (meaning construction) та «підказування» (meaning prompting) і реалізується у динамічній моделі значення [1]. Динамічна модель значення (ДМЗ) демонструє, як різні сторони контексту і перспективи мовця і слухача пов'язуються і змагаються в процесі комунікації. Особистий контекст мовця, який задовано у лексичних одиницях і оформлено у висловленні, продукується в актуальному ситуативному контексті. Результат цього процесу – висловлення, що має актуальне комунікативне значення (смысл). З іншого боку, актуальне комунікативне значення (смысл) виражається таким чином: особистий контекст мовця інтерналізується слухачем і змагається з його особистими контекстами. Актуальне комунікативне значення (смысл) виникає в результаті зіткнення особистого контексту мовця і особистого контексту слухача в актуальному ситуативному контексті. При чому в комунікативному акті відбувається зіткнення старого з актуальним. Актуальне комунікативне значення (смысл) породжується внаслідок зіткнення задованих в лексичних одиницях «старих», попередніх контекстів і актуального ситуативного контексту, в якому це висловлення вживається [1; 2; 3; 4;]. Таке розмежування при вибудові смислу дозволяє нам вести мову про